

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto \$6.00
Za pol leta \$3.00
Za New York celo leto \$7.00
Za inozemstvo celo leto \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

NO. 246. — ŠTEV. 246.

NEW YORK, FRIDAY, OCTOBER 19, 1923. — PETEK, 19. OKTOBRA, 1923.

VOLUME XXXI. — LETNIK XXXI.

ZADNJE VESTI IZ RAZORANE NEMČIJE

Socijalisti zahtevajo, naj vlada odpravi obsedno stanje. — Delavske organizacije zahtevajo, naj vlada zapleni vse pridelke. — Strašno dejanje ponorelega urarja. Veliko mrtvih v Mannheimu.

Berlin, Nemčija, 18. oktobra. — Večinski socijalisti odločno zahtevajo, naj vlada takoj odpravi obsedno stanje. Če se to le bo zgodilo v najkrajšem času, bodo izstopili iz Stremannovega kabinetu vsi socijalistični člani.

Nadalje zahtevajo, naj se takoj temeljito preuredi finančni sistem.

Razne socijalistične organizacije so pa še bolj radikalne. Zahtevajo namreč, naj vlada konfiscira vso letino ter naj občutno kaznjuje vse špekulantov z živilo. Edino le na ta način bi bilo mogoče odpraviti neznošne razmere.

Uprave raznih tovarn in industrij naj dajo svojim delavcem dovolj denarja oziroma kredita, da si bodo lahko nabavili najpotrebnnejše stvari za zimo.

Delavski minister Braun je izjavil, da si vlada na vse načine prizadeva izboljšati položaj ter bo zanaprej vpoštevala vse nasvetne in strogo izvedla vse postave. Toda vlada potrebuje časa, da bo mogla vse to izvršiti.

Veliko se razpravlja o strašnem dejanju berlinskega urarja Henrika Schrapera. Možak je znored, posilil neko sedemletno dekllico, jo zadušil ter ji zatem s glavom razbil glavo.

Časopisje razpravlja o tem dogodku na dolgo in široko, hoteč na ta način odvрnuti zanimanje od splošnega političnega položaja.

Berlin, Nemčija, 18. oktobra. — V Berlin je bilo včeraj izvanredno mirno. Iz Mannheima je dospelo poročilo, da je bilo pri tamošnjih krušnih demonstracijah mrtvih šest oseb.

V Gelsenkirchen pri Essenu so navalili komunisti na upravo nekega industrijskega podjetja. Še predno so pa začeli pleniti, jih je pregnal močan oddelek policije.

V Heide so komunisti oprostili iz ječe več svojih tovarišev.

Iz Monakova poročajo, da se je diktatorju von Kahrju posrečilo z nasilnimi odredbami zatreti vse komunistično in socijalistično gibanje.

GUGGENHEIMOV ZET ARETIŠE NA CAPRI

Posledice torpediranja ladje „Lusitania.“

Capri, Italija, 18. oktobra. — Tukaj so aretrirali Lawrence Venella, ki je poročen z Margareto Guggenheim, hčerkko znanega ameriškega milijonarja. Aretrirali so ga, ker se je nespodobno obnašal v nekem hotelu.

Obsojen je bil v desetdneyno ječo.

ANGLEŠKI ZDRAVNÍKI PRAVIJO, DA BODO ZASTRAJKALI

Posledice torpediranja ladje „Lusitania.“

V Montrealu se vrši te dni proces proti nemški vladi, ki bi imela plačati na tožbo vdove znanega kanadskega kapitalista Alena — 13.000 funtov odškodnine za izgubo, ki jih je utrpela pri potopljaju Lusitania. 6.000 funtov zahteva za izgubljene efekte, 5.500 funtov kot odškodnino za poškodbe in 1.500 funtov za zdravniške stroške. Dve hčeri težiteljice sta se takrat potopili.

ŠOLSTVO V RUCIJI.

Število šol, ki je tam k letu padlo, se je letos zopet dvignilo. Danes je na Ruskem vsaga skupaj 57.000 šol. Na delavskih fakultatih je vpisanih 26.000 študentov. Od tega je 60 odstotkov delavcev. Stanje za zmanjšanje analafabetizma je pa celo osem milijonov! .

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMILJU

se potom naše banke izplačujejo zanesljivo, hitro in po nizkih cenah:

Vsem se bilo naše come skrbi!

Jugoslavija:

Raspodaja na sedeže pošte in izplačuje "Kr. poštni čekoval urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Kranju, Celju, Mariboru, Dubrovniku, Splitu, Sarajevo ali drugod, kjer je pač na hitre izplačilo najugodnejše.

1000 Din. \$12.70
2000 Din. \$25.20
5000 Din. \$62.50
10000 Din. \$48.00

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot en tisoč dinarjev računimo osnovni na 10 centov za postavno in drugo stroško.

Italija in zasedene ozemlje:

Raspodaja na sedeže pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu, Opatiji in Zadru.

200 lir \$10.20
300 lir \$15.00
500 lir \$24.50
1000 lir \$48.00

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot 500 lire računimo osnovni na 10 centov za postavno in drugo stroško.

Na podlagi, ki presegajo manj kot en tisoč dinarjev ali po dvačesarjev devetljih po mogočnosti bo posneli popust.

Vrednost dinarjev in liran je stalna, menja se vedkrat in neprilagovan; in tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Računamo po cenil enega dne, ko nam dosegne poslan denar v roke.

Glede izplačil v ameriških dolžinj pleso posneli oglaš v tem članku.

Denar nam je podprt najbolje po Domestic Money Order ali pa New York Bank Draft.

FRANK SAKHER STATE BANK

New York, N. Y.

Glavno nastopništvo Jadranke Banke.

LLOYD GEORGE V CANADI.

Sika nam kaže bivšega angleškega ministarskega predsednika Lloyd George, ko se je poslovil od svojih kanadskih prijateljev ter odpotoval v Združene države. V Chicagu je imel zatem kako značilen govor, v katerem je obdolžil Francoze, da so edinole oni krivi vseh sedanjih evropskih homatij.

RUSIJA JE ZAČELA MOBILIZIRATI

Zaenkrat so bili vpoklicani trije letniki. — "Poljaki hočejo prekoračiti mejo ruske potrebljivosti". — Nemčija bo razdeljena na tri dele.

Moskva, Rusija, 17. oktobra. — Sovjetska vlada je poklicala podoročje letnik 1898, 1899 in 1900. Baje se bodo v kratkem začeli vojaški manevri ob pojki meji.

Oficijski organ ruske vlade "Izvestija" je objavil sliko razjarenega boljševiškega vojaka, ki je na straži ob pojki meji. Pod sliko je značilen podpis: "Poljaki prekoračiti mejo naše potrebljivosti".

V slučaju, da bi nemški komunisti potrebovali rusko pomoč, jo bodo brez dvoma dobili.

Newyorski "World" je dobil iz Berlina naslednjo brzojavko:

Berlin, Nemčija, 17. oktobra. — Nemčija je razdeljena v tri dele. Nemška država obstoji samo vsled tega, ker dosedaj še ni bilo grozega stresljaja, ki bi ločil te tri dele.

Bavarska bo brez dvoma neodvisna kraljevina.

Oddelilo se bo Porenje, ki bo pod mogočnim francoskim vplivom.

Pruska in Saška bosta nekak demokratični državi. Berlinská vlada ne more postati monarhična, ker so v Berlinu socijalisti premočni.

Porenjeva država bo najbrž večja kot je pa sedanje zaseeno ozemlje. Obsegala bo tud Frankfurt, Hamburg in Hanover.

Tozadevna obvestila so dobile evropske vlade ob svojih poslanikov v Berlinu.

EDEN IZMED ZASUTIH MAJNARJEV JE BAJE ŠE ŽIV.

Bingham, Utah, 18. oktobra. — Reševalci, kateri skušajo dospeti do ponesrečenih majnarjev, kateri je včeraj zasulo v rudniku, pravijo, da so razločno slišali izpod razvalin slabe klice na pomoč.

Dosedaj sta odkopali dva, toda oba sta bila že mrtva. Reševalci so podvajili svoje napore, da prirejo čim prej do mesta nesreči.

LLOYD GEORGE JE MOLIL NA LINCOLNOVEM GROBU.

Springfield, Mass., 18. okt. — David Lloyd George, voditelj Anglije v svetovni vojni, je danes molil na grobu Abrahama Lincoln, kateri je srečno povedel ameriški narod skozi državljansko vojno.

V Lincolnovem domu je zapisal v spominsko knjigo par značilnih besed.

EVROPA BO TAKA KOT LETA 1815

Značilna izjava bivšega nemškega finančnega ministra Hilferdinga. — Najbolj bodo trpeli delavci vsega sveta. — Socijalni problemi v ozadju.

London, Anglija, 18. oktobra. — Dr. Hilferding, ki je bil socijalistični finančni minister v prvem Stremannovem kabinetu, je izjavil v angleškem tedniku "The New Leader" članek, v katerem skuša dognati, kaj se bo zgodilo z Evropo, če bo Nemčija razširila.

Hilferding pravi: Če bo Nemčija razkosana, bodo zavladale v centralni Evropi iste razmere kot so zavladale leta 1815.

Ziva duša se ne bo več brigala, da se pridobi nazaj izgubljeno narodnost. Za ta cilj se bodo narodi borili z vsemi svojimi močmi. Nemčija ne bo več ena najpogativnejših delavnic v poglaviten evropski trgu. Posledica tega bo, da bo svetovna trgovina silno omajana.

Najbolj bodo trpeli delavci vsega sveta. Take krize kot bo napovedila, še ni doživel delavsko gibanje.

Iz razvalin bo pognal vojaški nacionalizem, ki bo imel vseprisoten vpliv.

(Kot kažejo dosedanjem razvoju so Hilferdingova izjavjanja pravilna. To se je pokazalo v Italiji, na Bogarskem, na Španskem in nekaj podobnega se tudi Nemčiji obeh).

Millierand je krenil v povsem drugo smer ter si s tem zagotovil podporo francoskih monarhistov.

Namen radikalnih socijalistov je popolnoma zpremeniti sedanjo politiko Francije.

Deležljajo pravijo, da je treba omiliti francoske zahteve napram Nemčiji, odpraviti vsako diktaturo ter vsako fašistovsko gibanje, še v koli zatrepi.

Te strapke nočejo imeti ničesar skupnega s komunističnim člani zbornice in istotako ničesar z naprednimi združenimi socijalisti.

Millierand je krenil v povsem drugo smer ter si s tem zagotovil podporo francoskih monarhistov.

V njem je prostora za 150 oseb.

RAJ KALNI SOCIJALISTI ZBORUJEJO V PARIZU

Njihov námen je doseči čimprej mogoče sporazum z Berlinom. Monarhisti podprajo Millierandove zahteve.

Pariz, Francija, 18. oktobra. — Danes se je začel tukaj dvajsetletni kongres radikalnih socijalistov in radikalnih strank, ki vsebroja zmerno levico v poslanskem zboru.

Letošnje zborovanje je izvredno zanimivo, ker se bo pri tej priloki sestavil načrt za volitve prihodnjega leta.

Namen radikalnih socijalistov je popolnoma zpremeniti sedanjo politiko Francije.

Deležljajo pravijo, da je treba omiliti francoske zahteve napram Nemčiji, odpraviti vsako diktaturo ter vsako fašistovsko gibanje, še v koli zatrepi.

Te strapke nočejo imeti ničesar skupnega s komunističnim člani zbornice in istotako ničesar z naprednimi združenimi socijalisti.

Millierand je krenil v povsem drugo smer ter si s tem zagotovil podporo francoskih monarhistov.

V njem je prostora za 150 oseb.

NOV USPEH FRANCOSKE ZRAKOPLOVKE

Pariz, Francija, 18. oktobra. — Francoska letalka Adriana Boland je danes dosegla nov rekord. Tekom 58 minut se je s svojim zračnopolom osemindvetdesetkrat prevrnila v zraku. Svoje vratolome veže bi izvajala še naprej, če bo se jih v zadnjem času motor nekaj ne pokvaril.

Leta 1921 je ta letalka prelepla južno-ameriške Ande.

SPOR MED BAVAJSKO IN SAŠKO SE JE POOSTRIL.

Berlin, Nemčija, 18. oktobra. — Diplomatični odnosi med Bavarško in Saško so prekinjeni.

Saška vlada je odpoklicala danes svojega zastopnika iz Bavarške. Na njegovo mesto je imenovala drugega, katerega pa bavarska vlada ni hotela sprejeti. Kabinetni svet se je danes ves dan bil s saškim položajem. Posebno je razmotril o zahtevi socijalistov, naj vlada odpravi vojno.

Tozadevna pogajanja so se sicer vrnila, do pogodbe pa ni prišlo.

HUGHES PRAVI, DA NI TAJNE POGODBE S SALVADORJ

"GLAS NARODA"

SLOVENSKEGA DNEVNIKA

Owned and Published by
Helmar Publishing Company
(A Corporation)

FRANK BARBER, President LOUIS BENNETTE, Treasurer

Place of Business of the Corporation and Offices of All Its Officers
35 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y."GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

For sale here books and American
in Standard English \$1.00
for post office \$1.00
for International \$1.00
for Library \$1.00

Subscription Yearly \$6.00

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenčni nodeli in prenovev.

Danes bodo podprtne za obiskovce in so pridobivajo. Denes naj se obiskovalci po-
znamo na Slovenski kraj zavolek, sestavljen, da je denes
naj predstavlja vlastite namene, da hitro najdene zavolevke."GLAS NARODA"
in Standard English, Borough of Manhattan, New York, N. Y.

Telephone: Cortlandt 8878

ALIED PRINTERS UNION
TRADE LABEL COUNCIL
NEW YORK CITY

PRISELJEVANJE

Veliki ameriški kapitalistični dnevnički poročajo dan zadnjem o zarotah, ki se baje sklepajo tukaj in tam v svrhu prekršitve priseljeniške postave.

Veliko Evropejcev želi priti v Ameriko. Ker so pa tozadne postave neumno stroge, je jasno, da iščejo nekateri načine in sredstva, kako bi se mogli mimo njih izmaziti v deželo.

To je pa pregrešno, protipostavno—še več—to je zato.

Pred par dnevi je bilo z Ellis Islanda deportiranih v Evropo 566 priseljencev. Ti krepki, delažljuni ljudje so imeli smolo. Sem so dospeli, ko je bila kvota za oktober že polna.

Pomagala ni nobena prošnja, noben priziv. Poslali so jih nazaj, kot bi poslali okuženega ali gobave.

Toda v Ameriko bodo kljub temu prišli. Deportirani so namreč dobili tajen migljal, naj se takoj, ko dospejo v Evropo, vkrečajo na prvi parnik ter naj pridejo v deželo meseca novembra.

Kar ni bilo meseca oktobra dovoljeno, bo dovoljeno novembra. Ljudje, ki so bili meseca oktobra nezaželjni, bodo zaželjni prihodnji meseec.

Izseljenci, posebno angleški, imajo pa še drug izhod. Odpeljejo se mesto v ameriško v kako kanadskega pristaša ter tam potrežljivo čakajo trenutka, ko kvota ni polna. Preko meje jim je kaj lahko priti v Združene države.

Ameriški vladni agentje so pa že pričeli govoriti, da se je osnovala v Londonu velika zarota za spravjanje priseljencev v deželo.

Taka poročila je treba čitati tako previdno.

Ponavljajo se namreč v tej ali oni oblike, odkar so začeli zahitevati delavski tajnik Davis, birič Burns in družje za njima stoječe sile, da mora biti uveljavljena postava o registraciji tujezemcem.

O "zaroti" se zato piše in govorji, da bi bile v prihodnjem kongresu sprejetje delavcem in tujezemcem sovražne postave.

Kadar se bo gospodi posrečilo mejo tako trdno zapreti, da ne bo prišel v Ameriko noben voditelj naprednega delavskoga gibanja in nobeno poročilo o delavskem napredku, bo zadovoljna.

Toda kaj takega bo težko doseči.

Med trpinom in trpinom je tajna duševna vez. Ni treba niti besed niti poročil.

Iste oziroma podobne razmere rode vsepovsod iste oziroma podobne posledice.

D opis i.

Brooklyn, N. Y.

Kakor je bilo svoječasno že počasno, naj še danes omenim, da pred Slovensko pevsko društvo "Danica" igro in zabavo v dvorani na Montrose Ave., katere čisti dobiček je namenjen v prid brooklynske cerkvene občine.

Program je zelo obširen. Zabavo otvorí newyorkška Slov. godba, zatem nastopi "Danica" v mešanem zboru, dalje so trije solosopovi, igranje na gosi in glasovir in igra "Tri sestre", katera bo govorov vseem v zabavo.

Po igri bo zrebanje dobitka "Kitchen set", ki je zelo ličen, zato pa gospodinje, le hitro sezete po številkah.

Za ples bo igrala newyorkška Slov. godba. Začetek ob 5. uri po pooldne. Vstopnina samo 50¢.

Se nekaj naj omenim. Ko bi poslušalič vedeni, koliko se igrači teudi, predno se eno igro vprizori, bi gotovo to vpoštevali ter potrakali s tem, da bi se malo dostojnejše obnašali. Pri posameznih točkah pred igro je ponavadi še precej mirno, a ko se pa prične igra, tedaj se pa v resnici igra v dvorani, ne pa na odru. To ni mučenje samo za poslušalce, temveč tudi za igralce, in na ta način nobena igra ne pride do prave veljave. Naj bo gošč vseh: "poslu-

šaj in pazi!" To, kar sem omenil sedaj, se gotovo ne tiče vseh, smo pa trdim, da 50¢.

Se enkrat prosim, vpoštevajte to, in na svidenje v nedeljo na Montrose Ave. v Brooklynu!

Igralec.

Chicago, Ill.

Dasi je v našem mestu veliko novic, vendar se malo poroča. Naš češki slovenski listi se niso zanimajo za novice, ker misijo da na Slovencem isčemo novice v angleškem časopisu. Dobro bi bilo, da bi se kak naš list oddočil ter poročal, da bi Slovenci čitali, kako se v Chicago godi. Sedaj češki župan salonarje prav podi, toda saj to je ponavadi, da so pripravki in demokratije vsi enaki.

Tudi slovenskih veselic v vinskih trgovatih imamo letos precej na ledarju. Društvo Zvon, št. 70. J. S. K. Jednote bo imelo svojo trgovatev v nedeljo dne 17. novembra na katero se vabijo vse Slovenci v Slovenie v Chicagu in okolici. To bo namreč zadnja trgovatev v tem letu.

Clani in članice društva Zvon št. 70. naj se kotovo udeleže prihodnje društvene seje, ki se vrati misli.

VAŠ PROBLEM JE REŠEN

Vzemimo, da je vaš problem, katerga hočete rešiti, problem kajenja dobre okusne cigarete po zmerni ceni.

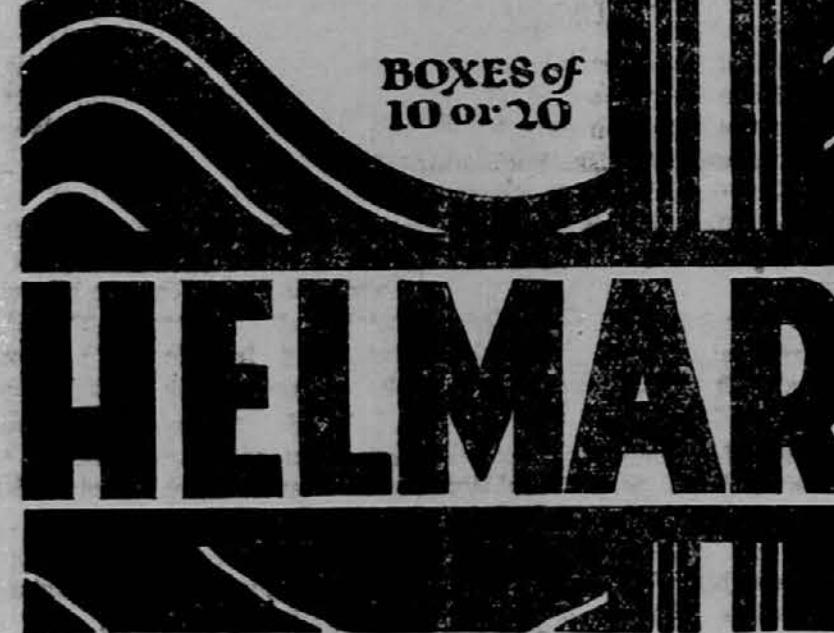
Vi lahko pametno rešite ta problem če začnete danes kaditi Helmar Turške cigarete.

Turški tobak je najboljši tobak za cigarete, in Helmar vsebujejo 100% turški tobak.

Helmar vam dajo kakovost pozmerne ceni. Navadne cigarete vam dajo količino po ceni, ki je niso vredne.

ZAPOMNITE SI ŠKATLJO IN IME.

Anarguros Izdelovalci prvočasnih turških in egiptanskih cigaret na svetu.

21. oktobra, ker je na tej seji za-

rešiti več važnih reči.

Z bratskim pozdravom!

Andrew Spolar, predsednik.

Milwaukee, Wis.

Prosim priobčite teh par vrstic v Glasu Naroda. Sem delavčeva žena in kolikor toliko nevedina. Ideja glede Slov. Doma, ki je sprožena med našimi rojaki, mi je zelo pri sreču, ker vidim, da je nam Slovencem v Milwaukee lasten dom zelo potreben. Zato se nisem malo začudila, ko sem čitala v zadnjem izdaji "Delavske Slovenije" poročilo o delovanju v prid Slov. Doma in par odkritih vrst od Mr. Joe Motoha. Ali žal, ne vsem, ker

gospodje pri Delavski Sloveniji so si prisvojili pravico diktatorstva, kjer se sme, in kaj se ne sme pisati. Torej videli smo malo resnice, resnica pa v oči bode, pravi pregovor. Pisane so bile odkrite besede, le preresice. Čudno se mi zdi, da niso gospodje priobčili v celoti, saj pri vsaki prilikai poudarjajo, da je list last delavcev in da ima vsak izraziti svoje mnenje, potem pa naj narod sodi, ali škodeje odkrita beseda skupnemu delu. Toda resnica je za-

gledala kljub temu beli dan. Čitala sem dobesedno v listu "Prosveta". In čujte, kaj se čuje od več strani, namreč da lastujejo vse pravice in da mora javnost plesati, kakov oni godejo. Ker si domislijo, da so v Rusiji, čeravno je niso videli niti v sanjah. Zato jim bodi tem potom povedano, da smo v Združenih državah severoameriških, kjer je že zmračaj svoboda govora ter izražanja novih misli.

Dasi je v našem mestu veliko novic, vendar se malo poroča. Naš češki slovenski listi se niso zanimajo za novice, ker misijo da na Slovencem isčemo novice v angleškem časopisu. Dobro bi bilo, da bi se kak naš list oddočil ter poročal, da bi Slovenci čitali, kako se v Chicago godi. Sedaj češki župan salonarje prav podi, toda saj to je ponavadi, da so pripravki in demokratije vsi enaki.

Tudi slovenskih veselic v vinskih trgovatih imamo letos precej na ledarju. Društvo Zvon, št. 70. J. S. K. Jednote bo imelo svojo trgovatev v nedeljo dne 17. novembra na katero se vabijo vse Slovenci v Slovenie v Chicagu in okolici. To bo namreč zadnja trgovatev v tem letu.

Clani in članice društva Zvon št. 70. naj se kotovo udeleže prihodnje društvene seje, ki se vrati misli.

Peter Zgaga

Nekdo me je naprosil, naj bi karakteriziral našo češko socijalistično gospodo.

Za dobra označenja je pa treba navajati dejstva.

Vsled tega naj navedem tukaj naslednjo resnično dogodovščino:

— V mojem rodnem kraju je živel možak, ki je imel v svoji mladosti vsepolno poklicje, pa se ni oprijel ne tega ne onega, ker mu je bilo lažje živeti na stroške soldju.

Baje je ves svet prepotoval. Bil je mornar, umetnik, pisatelj, filozof in sam Bog ve, kaj še vse. Bil je pa velik socijalist. Že vsaj tako je poudarjal pri vsaki priliki.

Na staru leta se je vrnil domov zlomljen in uničen, toda vse izkušnje in težave niso pregnale zgrisenosti iz njegovega srca.

Pisal se je Koler, in če se ne motim, mu je bilo Tone ime.

Razen cerkev se ni bil nikogar na svetu. Bil je velik socijalist. Svoje prepričanje je prodajal všakomur, kdo ga je hotel poslušati. In prodajal ga je jako poceni.

Nekega zimskega večera pride v hišo vernega klerikala. Bil je razcepan, premražen, lačen in želen.

Ponižno je prosil kos kruha. Kljub temu, da je bil gospodar klerikale, je bil vseeno dober človek. Hodil je v cerkev. Tudi družina je bila verna.

Klerikale ga je povabil k mizi ter delil z njim svojo skromno večerjo.

Ko se je gospod socijalist najdel, je prosil kozarec vina.

Dobil ga je.

Ko je vino použil, je še črne kaše poprosil.

Tudi črno kavo so mu dali.

Za vsem tem je hotel še fajfo tobaka.

Dobil jo je brez ugovora.

Nasičen in napojen se je socijalist naslonil nazaj ter začel gledati po sobi. Vse je bilo lepo, v redu, čisto in posnaženo.

Na omari je gorela mala lučica pred podbojom Marije.

Tista podoba je pa spekla gospoda socijalista v sreči. Obraz mu je zaripel, sveta jeza ga je navdala.

Ni se dolgo premagoval. S pestjo je udaril po mizi ter reklo svoju vernemu gostitelju v pristni idrijsčini:

— Prekrit, zakaj pa lajdača tista k . . . gor na kostnu?

* * *

Da je bilo res tako, lahko potrdita dva Idrijcana, ki sta razenome edina v Ameriki: Cene Jurman, ki je pred par leti postal praktičen socijalist, in Prosvetni dopisnik Šulga.

Ta ali oni bo reklo, da je moja označba slaba.

Ne bom tajil.

Kot vsi ljudje, so tudi socijalisti dobri in slabci. Toda češki gospodje so na last podobni Toneta Kolerju.

Ko je treba kaj izmamiti od svojega bilžnjega, so dobri in sladki, oblikujejo vse, potrdijo vse, samo da izmamijo.

Ko so pa enkrat dosegli svoj cilj, pljujejo v skledo, iz katere so malo prej najdej.

To se je dokazalo dosegel, saj vsaki stvari, posebno pa takrat, ko so kolektali za Republičansko združenje.

Na tisoč dolarjev so darovali nesocijalisti.

Edina nagrada ki so je deležni ti nesocijalisti je, da jih češki gospoda časti s priimi: nezaveden, zatelebane, osli in itd.

Prijateljica naprednosti.

Statistika samomorov.

Pariški list "Illustration" se v

enih svojih zadnjih številk bavi s statistiko te neobičajne bolezni in prihaja do zaključka, da je bilo število samomorov največje v 19. stoletju. Manjša te bolezni evete najbolj v Franciji; tej sledi Nemčija, Švedska in Danska. Redkejši so samomori v Angliji, Norveški in v Holandiji ter sploh v celoti jugozapadnem delu Evrope. Na vzhodu so Japoneci in Kitajci bolj naklonjeni samomorom nego prebivalstvu Indije in Perzije.

Jugoslavenska Katolična Jednota

Ustanovljena 1.

Zagonetno, toda resnično.

Čuden slučaj.

Ko mi je prijatelj John V. nedavno povedal naslednjo zgodbu, mi je zagotovil, da mu, je še sedaj neizmerno žal in da je storil to v hipu obupa in duševne zmede. Ker ga poznam že celo vrsto let kot pridnega in poštenega človeka, mu verujem, da je res vse tako, kakor mi je pripovedoval.

Poizkusil bom povedati to zgodbo z istimi besedami, s katerimi mi jo je sam pripovedoval...

Kratko spanje na železnici med Trentonom in New Yorkom me ni poživilo. V meni sta glodala razčaranje in trpkost, in pri ogledu na ostale potnike, ki so zadovoljno smrčali na sedežih okoli mena, je moja nervoznost še naraščala. Pred menoj na sedežu je smrčal neki debeli malomeščan, poleg mene v koridorju vagona pa se je igralo dvoje otrok.

V zadnjem delu vagona se je dvignil neki mož ter korakal proti kupeju za kadilice. Bil je to srednjekrivičnik, precej obilen, bled človek, z debelimi ustnicami in majhnimi, podganjenimi očmi. Pri pogledu nanj se nisem mogel iznenaditi občutka, da mora biti malopridnež. Opravljen je bil kričeče, v pisano karirani obleki, na glavi je imel sivo kapo, oblečen je bil v svilenko, zelo progastno srajec, in v istotaku kričeče pisani ovratnici mu je tičala naprsna igla z velikim demantom, ki je moral govoriti veljati svojih par do dolarjev. Polstil se me je občutek kako krivijoč je svet urejen, ke more pošteni mož, ki je brez dela kakor naprimer jaz, takorek stradati, dočim taki le malopridnež mešajo v denarju.

Ko je prišel mož mimo mene je padel eden od obeh igrajček se otrok ravno pred njim na tla in pri padcu se ga je oprijel za njegovo žep. Tujec je ves divji zgrabil otroka ter ga pahnih vstran, in pri tem zaklical jezno otrokov materi: — Pazite bolje na svoje umazane otroke! — Nato je še naprej, ne da bi se še enkrat ozrl. Jaz bi bil najrajsi planil nanj ter ga poštreno obreal, toda ker sem imel preveč svojih lastnih skrbih sem to opustil in kmalu prenehala misliti na surovi dogodek.

Dan poprej sem se pripeljal iz New Yorka v Trenton, kjer bi imel nastopiti svoje novo mesto pri neki tamošnji tvrdki, s katero sem si dodelj dopisoval. Dotečaj sem bil zaposlen več let kot obratovodja v neki veliki tovarni v Brooklynu, in pred pol letom sem se v zanašjanju na svojo dobro pozicijo, tudi poročil. Koma sem bil par meseev poročen, se je pojavila na trgu reakcija in na tovarna je bila prisiljena všeč pomanjkanja naročil, zapreti svoja vrata. Tako sem bil sedaj že skoraj štiri meseca brez dela, in prihranki, ki so mi še ostali po tem, ko sem si kupil potrebitno po hištvu, so ravno do tedaj že zadovali. Izgled na moje mesto v Trentonu se mi je torej dozvedel kot največja sreča, in z Ano sem se domenil, naj ostane začasno v najinem stanovanju v Bath Beach dokler si ne prihranim dovolj denarja, da ji ga pošljem, nakar bi prišla za menoj v Trenton.

Toda ko sem dospel popoldne v Trenton ter se napotil naravnost v tovarno, kjer naj bi prevzel svoje mesto, mi je ravnatelj izjavil, da je bilo baš istega jutra ono mesto oddano že drugemu. Obžaloval je, da sem si naredil brezpotrebitne potne stroške ter pristavil, da je bilo že prepozno, da bi me naknadno obvestili.

Jaz sem stal kot odstrele zadet. Dolge ure sem blodil brez cilja in namena po mestu ter se nisem mogel odločiti, da bi se bil odpeljal domov. Šele proti jutru sem stopil v neko restavracijo, kjer sem spil čašo kave, nakar sem odšel na postajo. Ko sem si kupil vozni listek, mi je ostalo še 25¢ drobič, v moji listnici pa je bil, poleg mojih spričeval, še petdolarški bankovec. Bankovec sem hotel

nedotaknjen primesti zopet domov da bi bila z ženo vsaj prihodnjih par dni obavarovana pred gladom.

Žalost sem sedel v vagonu na svoje sedež ter strmel pred se in pri tem mislil, kako žalostna in razočarana bo moja žena Ana. — Dozidaj me je vedno skušala toljiti in hrabriti, češ, da bo že bolje, naj torej nikar ne obupujem, kajti dober delavec, kot sem jaz, mora priti kmalu zopet na površje. Samo njeni dobr volji sem se imel zahvaliti, da dodelj nisem že izgubil poguma.

Vlak je odpeljal iz Newarka, ko sem sklenil oditi v kupe za kadilice, da pokadim cigaret ter umirim svoje žive. Pri vratih kupeja sem zadel skupaj z onim človekom v kričeče opravi. On se je izpodtlkal ter se prijel za moj ramo. Nato je zamriral nekaj sed in opravičio in hitro odšel mimo mene naprej.

Cetrti ure pozneje je zavozil vlak na postajo v Jersey City. Jaz sem hitro stopil proti svojemu sedežu po svoj krovček, tamkaj pa sem zopet zadel skupaj s človekom v pisani obleki. V tistem trenotku je naredil vlak ovinek, jaz izgubim ravnotežje in čutim, da padam. Instinktivno sem se oprijel prve opore, in ko sem se zopet zravnal, sem opazil denarno listnico, ki je štrela iz žepa suknje poleg mene stoječega kričeče opravljenega človeka.

In sedaj pride moment moje duševne zmede. Jaz ne vem več, kaj se je takrat godilo z menom. Mislim pa, da se je pojavila pred mojimi duševnimi očmi podoba na nepošten način pridobljenega denarja te surovine, in na drugi strani podoba ubogih žrtev, ki so izročene na milost in nemilost trpljenju in pomanjkanju. Nekaj mi je zadrgatalo v prstih, segel sem po listnici, potegnil jo iz žepa moža ter jo vteknil v svoj lastni žep.

Vse to se je izvršilo v odlomku ene minute. Nato sem pograbil svoj krovček ter odhitel proti izhodu. Čutil sem, da sem bil smrtni bled, kajti čul sem izpovednika, ki me je vprašal, če sem bolan. Vrtelo se mi je v glavi in komaj sem čakal, da pridev iz vla-

ka. Toda komaj sem stal na perunu, ko sem si postal svet vseh ladekosečnih posledic mojega delanja. Postal sem zločinec in tati. Istočasno mi je že šimila v glavo misel, da moram vrniti listnico nemudoma pravemu lastniku.

Nekako sto korakov pred seboj sem opazil moža v karirani obleki, ki pa se mu je, kakov je bilo vleti, zelo mudilo. Hotel sem hiteti za njim, toda masa ljudi mi je za stavljala pot. Nato sem videl, da je stopil v vlak, ki vozi pod Hudson reko, in posrečilo se mi je, da sem tudi jaz že pravčasno dobil dotedeni vlak. V vlaku sem ga zopet izgubil izpred oči, toda v Hudson Terminal sem ga zopet opazil. Poklical sem ga, in on se je obrnil. Jaz sem mu migal ter klical za njim, on pa se je samo strahoma ozoli sebe ter pospešil korač. Ko je dospel na ulico, sem ga že skoraj dohitel, tedaj pa je skočil v avtodoržko in se odpeljal.

Nekaj časa sem stal na ulici ter gledal za njim. Čutil sem na svojih prsih listnico, toda nisem si upal pogledati vanjo. Ne smem se detekniti, temveč gledati, da jo nedotaknjen izročim njenemu lastniku.

Končno sem se odločil oditi domov.

Okoli poldne sem dospel domov. Ana je stala na verandi ter prilivala evelicam. Z veselimi vzhlikom mi je stekla nasproti ter se mi vrgla okoli vrata. Ni mogla dočakati, da bi bila že v stanovanju, kjer bi mi razodela veliko novost.

Pomisli, John, — je dejala, — ravnokar je telefoniral tvoja prejšnja tyrdka, da je dobila nekaj velikih naročil. Ti moraš v pondeljek gotovo zopet na delo, saj s mi naročili. Saj s tvojim mestom v Trentonu gotovo ni nič!

Jaz jih nisem mogel odgovoriti. Listnica me je zgala kot živ ogenj na presih.

— John, za božjo voljo, saj vendar nisi bolan? — me je vprašala Ana v skrbeh. — Izgledaš zelo bled. Čakaj, skuham ti brž čašo kave in spečem ti par jaje. Ubožek, saj moras biti zelo lačen!

Ana je bila vsa srečna, jaz pa sem ji odgovarjal tako redkobesedno, da jo je pričelo skrbeti. — Hotela je na vsak način, da ležem v postelj. Končno sem se vdal in ležel.

Toda spanca ni hotelo biti. — Premislil sem, naj li Ana primarni kaj sem naredil. Ona mi mora pomagati. Listnica ne smem obdržati pod nobenim pogojem. Treba jo je odpreti in pogledati, če ni morda notri kakega papirja, iz katerega bi dozadal, kdo je njen lastnik. Ako pa ni nič, bo dal a-nonoč v list, naj se lastnik oglasi, teč, da sem listnico našel.

Suknjo, v kateri je bila listnica, sem obesil v omaro. Toda nisem mogel dobiti, da se je pojavila pred mojimi duševnimi očmi podoba na nepošten način pridobljenega denarja te surovine, in na drugi strani podoba ubogih žrtev, ki so izročene na milost in nemilost trpljenju in pomanjkanju. Nekaj mi je zadrgatalo v prstih, segel sem po listnici, potegnil jo iz žepa moža ter jo vteknil v svoj lastni žep.

In sedaj pride moment moje duševne zmede. Jaz ne vem več, kaj se je takrat godilo z menom. Mislim pa, da se je pojavila pred mojimi duševnimi očmi podoba na nepošten način pridobljenega denarja te surovine, in na drugi strani podoba ubogih žrtev, ki so izročene na milost in nemilost trpljenju in pomanjkanju. Nekaj mi je zadrgatalo v prstih, segel sem po listnici, potegnil jo iz žepa moža ter jo vteknil v svoj lastni žep.

Noč je bila mučna. Vso noč nisem zatisnil očesa. Proti šesti uri zjutraj me je končno premagala utrujenost, in zaspal sem.

Ko sem se zbudil, je bil dan. — Počasi sem vstal ter se oblekel. Ana je že pripravila dober zajtrk ter je ravno čitala jutranji list, ko sem prišel v kuhinjo.

— John, — je zaklicala, to se je moralog zdogodi v istem vlaku, s katerim si se vozil ti. Poslušaj, kaj ti bom prečital!

In čitala je:

— J. F. Fuller, premožen plančnik, ki se je včeraj vozil z vlakom iz New Orleana v New York in bil medpotom okraden. Vzeta mu je bila listnica, v kateri je imel več storil, zelo mudilo. Hotel sem hiteti za njim, toda masa ljudi mi je za stavljala pot. Nato sem videl, da je stopil v vlak, ki vozi pod Hudson reko, in posrečilo se mi je, da sem tudi jaz že pravčasno dobil dotedeni vlak. V vlaku sem ga zopet izgubil izpred oči, toda v Hudson Terminal sem ga zopet opazil. Poklical sem ga, in on se je obrnil. Jaz sem mu migal ter klical za njim, on pa se je samo strahoma ozoli sebe ter pospešil korač. Ko je dospel na ulico, sem ga že skoraj dohitel, tedaj pa je skočil v avtodoržko in se odpeljal.

Nekaj časa sem stal na ulici ter gledal za njim. Čutil sem na svojih prsih listnico, toda nisem si upal pogledati vanjo. Ne smem se detekniti, temveč gledati, da jo nedotaknjen izročim njenemu lastniku.

Končno sem se odločil oditi domov.

Okoli poldne sem dospel domov. Ana je stala na verandi ter prilivala evelicam. Z veselimi vzhlikom mi je stekla nasproti ter se mi vrgla okoli vrata. Ni mogla dočakati, da bi bila že v stanovanju, kjer bi mi razodela veliko novost.

Pomisli, John, — je dejala, — ravnokar je telefoniral tvoja prejšnja tyrdka, da je dobila nekaj velikih naročil. Ti moraš v pondeljek gotovo zopet na delo, saj s mi naročili. Saj s tvojim mestom v Trentonu gotovo ni nič!

Končno sem se odločil oditi domov.

Okoli poldne sem dospel domov. Ana je stala na verandi ter prilivala evelicam. Z veselimi vzhlikom mi je stekla nasproti ter se mi vrgla okoli vrata. Ni mogla dočakati, da bi bila že v stanovanju, kjer bi mi razodela veliko novost.

Pomisli, John, — je dejala, — ravnokar je telefoniral tvoja prejšnja tyrdka, da je dobila nekaj velikih naročil. Ti moraš v pondeljek gotovo zopet na delo, saj s mi naročili. Saj s tvojim mestom v Trentonu gotovo ni nič!

Razne vesti.

Tovarna v kateri sto let ni bilo stavke.

Italijansko časopisje poroča, da je te dni preteklo sto let, odkar je bila v Sobiantu v Italiji osnovana velika tvornica, ki ves čas svojega obstaja izdeluje le prvo vrstno blago. Pri tem je najbolj zanimivo, da tekot vseh stotih let niko ni prišlo do kakuge sporazuma med delodajalcem in delavci ter v analih tvornice ni zabeležena niti ena stavka. Mussolini je radi tega odredil, da prejne osem delavcev, ki služijo pri tovarni že 50 let, red italijanske krone.

Plačilo za vlomilce.

Iz Breslave poročajo, da je v nekem tamkajšnjem listu nek o-krajeni mošča npr. občinšt. nastopen oglas: Cenjene tatuje, ki so vlomilci pri meni v noči na 6. pr. m., prosim, da mi vrnejo ukradene stvari proti nagradi sto milijonov. Zraven obljubljam, da jih ne bom sodnisko preganjal. — Pričakuje se odziva tatov.

Nemci ovirajo francoske zrakoplove, ki vrše službo med Strassburgom in Prago.

V francoskih listih se trdi, da poškodbo aeroplakov, ki plovejo nad nemškim ozemljem, povzročajo Nemci z novimi tajnimi žarkami, ki so jih Nemeji odkrili in s katerimi operirajo po sodbi francoske tajne službe iz velike radijeve postaje v Nauenu. Tudi angleški učenjaki govorijo o podobnem odkritju novih žarkov, ki so bili doslej popolnoma neznani. Novi žarki so pojasnjujejo z dvema teorijama. Po prvi teoriji se vpliva na aeroplane s osredotočenjem brezičnih električnih valov, po

drugi pa gre tu za novo vrsto žarkov, s katrimi je mogoče stopiti nekatere kovine. Na ta način si učenjaki razlagajo dejstvo, da so francoski aeroplani večkrat prisiljeni pristati na črto Strassburg-Praga, in sicer običajno pri Brodu-Fuerthu. Odlični angleški fizik Sir Oliver Lodge in drugi učenjaki pravijo, da so podobni slučaji v resnici mogoči in da bo treba v reditnosti z njimi računati.

Zakon za usmrnitev neozdravljenih oseb.

V Švici je poslanec dr. Hauswirth predložil parlamentu zakonski načrt, po katerem bi se smeli usmrniti neozdravljeni umorilni. Dr. Hauswirth je utemeljil svoj predlog obširno, povzročajoč, da bi bila usmrnitev neozdravljenih nesrečnikov prava sreča za nje in za okolico. Večina poslancev je označila ta predlog za gnujšen in nemoraljen.

Najvišji hotel sveta.

Najvišji hotel sveta in največjemu karkoli jih je po zemljji, se zgradi v bližini vrhuncu gore "Jungfrau". Temelji hotela so vkleščeni v kamen ogromne planinske višine. Kratka pot za posetnike se zgradi kot tunel od železnice, ki vodi na "Jungfrau" pa hotel bo urejen čisto moderno.

Nov zdravnik v Poljčanah.

V Poljčanah, kjer so že dve leti pogrešali zdravnik, se kot praktičen zdravnik naselil dr. A. Hronovsky, ki bo imel tudi svojo domačo lekarino. Dr. Hronovsky je deloval dve leti v mariborski državni bolnišnici.

Električna in industrijalna razstava

Grand Central Palace Lexington Ave. & 46th St.

Od 17. do 27. oktobra 1923.
Od 11 dopol. do 11 zvečer.

Oglejte si naše predmete.

The New York Edison Company

Izšla je nova izdaja

'PESMARICA GLAZBENE MATICE'

Zbori za štiri moške glasove.

Uredil MATEJ HUBAD

Knjiga ima 296 strani, ter vsebuje sledeče pesmi z notami:

1. Na dan; 2. res oženil bi se; 3

Novice iz Slovenije.

Smrtna kosa.

Od Sv. Antona na Pohorju poročajo: Dne 28. sept. smo izročili materi zemlji telesne ostanke Fr. Mravljaka, veleposnetnika pri Sv. Antonu na Pohorju. Tam je bil rojen, tam je živel in umrl v 74. letu svoje starosti. Poznali so ga povsed po Pohorju, po Dravski dolini in še dalje okrog. Bil je mož dela. Skozi vsa dolgo dobo svojega življenja, prav od mladih let, posvetil je svoje sile svoji domovini, gospodarstvu in narodu. Kot dober in razumen oče je ob strani svoje živeče vdove dobro odgovoril svoje stroke, od katerih živi še devet. Skrbil jim je po svojih možeh za večjo izobrazbo. Kot marljiv in vesten gospodar si je ustvaril lepo in vzorno posetovo na Pohorju, kot varčen in pošten občan si je pridobil zaupanje svojih soobčanov, ki so si ga več kot 30 let vedno izvabili za svojega župana. Preprost v svojem vedenju, ljubezniv v svojem nastopu proti vsakemu mesta ni imel sovražnik. Užival je tudi ugled pri narodnih in političnih nasprotnikih in v vseh uradih. Kot narodnjaku je sicer tudi njemu pretila ob izbruhu svetovne vojne velika nevarnost; male da ni bil zaradi prav nedolžnih besed odpeljan na že prizpravljenem vozu iz Vuhreda v vojaški preiskovalni zapor pred vojaško sodiščem v Gradeu. Nikdar ni bil bolan, se pred enim letom zdrav in čvrst. Kako se hrast upira vihariju, tako se je dolgo časa upirala njegova kreplka narava proti zahrbritim bolezni, ki se ga je pred nekaterimi meseci lotila. Pa kakov je živel vedno kot mož, je tudi moško prenašal vse bolezni, dokler ni končno zatisknil svoje tradne oči. Na grobu so jokali za njim otroci, ki so izgubili najboljšega očeta, za njim žaluje bližnji in daljnji sosedje, ki jim je bil vedno zanesljiv svetovalec, za njim žaluje domovina, katere zvesti sin je bil Zeleno Pohorje, ki ga je tako ljubil, kjer je tekla zibel njegova in kjer je nasele počitek, poslalo mu je zadnji pozdrav. Od blizu in daleč je prisel narod propit svojega rojaka.

Dne 30. sept. je umrla Julija Bartel, soprga Antona Bartla v Ljubljani in sedra načelnika oddelka za socijalno skrbstvo, dr. Gorišča. Pokojnica se je udejstvovala v raznih narodnih društvenih. V Kočevju je umrl dne 30. septembra Fran Srebrenjak.

Dne 30. sept. je umrla v Ljubljani v visoki starosti 83 let Frančiška Šiši mati Alberta Šiša, profesorja na liceju. Pokojnica je bila vrila narodna žena.

Iz Prekmurja.

Često se sliši, da je naše Prekmurje pasivna pokrajina, in da so Madžari celo veseli, da so se je iznenili. Ako pride na "Goričansko", to je v severni del Prekmurja, se prepriča, da je zemlja tam res malo bolj skopa ter da ne more donašati toliko, da bi se številno prebivalstvo prehranilo z domačimi pridelki. Zato odide vsako leto že spomladni okroglo 3000 ljudi obojega spola na kmetijsko delo v Slavonijo, v Belje in drugam, celo na malo madžarsko ravnino. Tam ostanejo ti kmetijski delavec do sredje ali do konca septembra, tedaj pa se vrnejo na domove, obloženi z denarjem in zrnenjem. Dalmaciji, s čemer bo zdržena tudi asanacija tamkajšnjih vasi, ki vsako trpe vsled suše in ponaujanja zdrave pitne vode.

Ponesrečen elektromonter.

Delavci sarajevske elektrarne so bili te dni zaposleni s popravljene mreže. Neki elektromonter se je pri tem popel na 8 metrov visok leseni drog. Ko je začel delati, se je drog, ki je bil z treh, podler ter pri padau montirju popolnoma razbil glavo ter mu vtrsnil tudi prsti koš. Monter je postal na mestu mrtev.

Tetanus v Zagrebu.

V Zagrebu sta konstatirana dva slučaja obolenja od tetanusa pri bolgarskih vrtnarjih. Eden je že umrl. Oblasti opozarjajo občinstvo, da si dà v vsakem slučaju k dobitku zemlje ali prahu takoj vbrziti serum.

Tetanus v Zagrebu.

V Zagrebu sta konstatirana dva slučaja obolenja od tetanusa pri bolgarskih vrtnarjih. Eden je že umrl. Oblasti opozarjajo občinstvo, da si dà v vsakem slučaju k dobitku zemlje ali prahu takoj vbrziti serum.

Tetanus v Zagrebu.

Morski razbojnik.

Spisal kapitan Frederick Marryat.

Nadaljevanje.

Ko je Hawkhurst nehal govoriti, je nastal za nekoliko minut mnogo premor. Dan se je hitro bližal koncu in velik del prostrane dvorane je bil že zelo temen, sprejet pred sodniki pa se je razprostirala medla, svečana in skoraj žalostna svetloba po obrazih divjih in naugnanih morskih razbojnikov. Solnce je zatonilo za gornimi gesti velikanskih oblakov in zlatilo njih robove. Hawkhurst je bil govoril gladko in s podarom. Zdelo se je skoraj, da je nekoliko poštenosti v njegovem debelom in sirovem glasu. Ravno prisege, ki jih je tuštan vpletel v govor, ki smo jih pa mi tukaj opustili, so dajale njegovemu govoru neko navidezno odkritosredost in verjetnost.

Povedali smo, da je zavladala mučna tišina, ko je prenehal Hawkhurst. Ko so večerne sence hitro izginjale, so zceli navzočile privlečnosti robove. Hawkhurst je bil govoril gladko in s podarom. Zdelo se je skoraj, da je nekoliko poštenosti v njegovem debelom in sirovem glasu. Ravno prisege, ki jih je tuštan vpletel v govor, ki smo jih pa mi tukaj opustili, so dajale njegovemu govoru neko navidezno odkritosredost in verjetnost.

Povedali smo, da je zavladala mučna tišina, ko je prenehal Hawkhurst. Ko so večerne sence hitro izginjale, so zceli navzočile privlečnosti robove. Hawkhurst je bil govoril gladko in s podarom. Zdelo se je skoraj, da je nekoliko poštenosti v njegovem debelom in sirovem glasu. Ravno prisege, ki jih je tuštan vpletel v govor, ki smo jih pa mi tukaj opustili, so dajale njegovemu govoru neko navidezno odkritosredost in verjetnost.

Povedali smo, da je zavladala mučna tišina, ko je prenehal Hawkhurst. Ko so večerne sence hitro izginjale, so zceli navzočile privlečnosti robove. Hawkhurst je bil govoril gladko in s podarom. Zdelo se je skoraj, da je nekoliko poštenosti v njegovem debelom in sirovem glasu. Ravno prisege, ki jih je tuštan vpletel v govor, ki smo jih pa mi tukaj opustili, so dajale njegovemu govoru neko navidezno odkritosredost in verjetnost.

Sodnik, pravdniki in porotniki so bili globoko ganjeni. To je oslabilo vpliv, ki so ga naredile Hawkurstove besede proti mlademu Francisu. Oči vseh so se sedaj obrnile proti onemu, ki je bil dva krat otočen — otočen ne samo po pravniku, temveč celo po enem svojih sekrijev. Vtisk, ki so ga zadobili, je bil ugoden. Pričnali so, da bi bila njegova zunanjost mogla zbuditi ljubezen vsega ženske. Ko so bile oči vseh ohrnjene vanj, se je dosegaj zatemnjeno solnečno zopet pričakalo skezi odprtino v oblakih in je posijalo skezi nasproti ležeče okno naravnost panj in samo nanj, vsi ostali jetniki pa so bili zagrnjeni v kolikor toliko globoko temnosenco. Naenkrat je bilo vsem jasno, da so bili njegovi tovarisi držni, toda prostaški lopovi — možje, ki so bili za svojo edino dobro lastnost, namreč svoj pogum, morabili hvalnici le svojim navadom in telesnim lastnostim ali pa vplivu onih, ki so bili vedno okoli njih. Bili niso nič drugega kakor navadni človeški mesarij; sedaj, ko se je moral isto izvršiti na njih samih, so prenašali svojo usodo z uporno malomarnestvo — čustvo, ki je zelo daleč od pravega poguma. In celo Hawkhurst, najbolj zapovedujočega obraza kakor ostali, je bil kljub držnemu obrazu in nagubučenemu čelu videti kakor odličen zločinec. Razen Francisca so vsi jetniki zanemarjali svojo zunanjost, kakor bi se umazanost in nesnažnost beračev držila z divjimi obrazi morilcev.

Francisco pa ni bil samo izjemna, temveč tudi lepo nasprotna proti drugim. Ko so obsevali žarki večernega solneca njegovo postavo, je stal pred sodniki vzravan, najsi ne v popolnem sijaju junaka iz kake povesti, pa vendar gotovo zanimivo in slikovito, običen elegantno, dasi ne bogato.

Tihi ihtenje se je slišalo večkrat, kakor ga ne bi bilo moč več zadrževati. Zdelo se je, da to zatočenca zmimirja in ga spominja, kako važna je njegova uloga v tej žaloigri. Njegov obraz je bil blešča, toda miren, ponosen in obenem žalosten. Njegove oči so bile svete, toda ne obrenjene proti sodnikom, temveč daleč proč. Zrl je, kakor bi imel orlovske oči, v krasne žanske zahajajočega solneca, ki so padali nanj skozi okno pred njim.

Naposlед se je zaslišal Franciscov glas. Vse v prosterni dvorani je osupnil ta glas, ki je zvenel globoko, polno in zvonko kakor glasovi večernega zvona. Učesa navzročnih poslušalev se so v globoki tiskni komaj nekoliko osvobodila zamoltilih, hripanih in divjih glasov Hawkurstovega govorja, ko je zbulil njih zanimanje čisti, srebrni, pa vendar močni glas Franciscov. Porotniki so visoko vzdignili glave, sodniki in navzoči

(Dalje prihodnjih.)

ALI VESTE.

da bodo v bližini Belgrada v kratkem zgradili veliko radiografsko postajo in da bo dobro graditi najboljši francoski strokovnjaki! Ali veste, da pri začetku Helmar Turške Cigarette, zažigate najmočnejšo in najboljšo turško cigaretto, ki jo morete dobiti za denar?

Šivalke

možkih slamnikov

Box mašine

Dolga senja. — Dobra plača.

Elishewitz & Sons Inc.

48 West 4th Street, N. Y.

so se pa radovedno obrnili proti jetniku in celo sodnik sam je dvignil kazalec, da izrazi željo po polnem miru.

"Mylord in vi, gospodje!" je začel Francis. "Ko sem bil privzet v tem svojem sramotnem položaju, si nisem misil, da izpregovalim ali zinem tudi eno besedico v svoje obrambo. Oni, ki me je pavokar otočil, je priporočal, naj me mučite. Njegova želja se je že izpolnila, zakaj katere mučite morejo biti hujše, kakor so ene, ko specenzavam, ki jih sem v tem trenutku? In res, v svojem kratek, toda začetnem življenju sem doživel take muke, da sem si dostikrat misil, ali ne bi bil pravi blagoslov same, ko bi hitro umrel samega sebe. Toda v zadnjih minutah sem spoznal, da gojim v sredu žustva kakor i drugi ljudje — da se meni še ne spodobi umreti tako mlademu in tako nepravljenu. Zakaj kdo bi brez strahu zapustil te svet, ko se vzdiguje nad nami tako krasno nebo, ko jih Ženske bitje, ki ima človeka za nedolžnega in ki kaže sočutje za njegovo nesrečo? Da, mylord! Usmiljenje in milost in sočutje še ni izginulo s sveta, in zadrigeča čutim, da sem še preinfad za smrt. Bog mi odpusci, ker sem misil, da je že dolgo upajal, ne da bi bil pravi blagoslov same, ki so ga slišali, in je združil sočutje in usmiljenje v treh očih, ki so izražali in čutili do sedaj samo stud proti jetnikom.

Sodnik, pravdniki in porotniki so bili globoko ganjeni. To je oslabilo vpliv, ki so ga naredile Hawkurstove besede proti mlademu Francisu. Oči vseh so se sedaj obrnile proti onemu, ki je bil dva krat otočen — otočen ne samo po pravniku, temveč celo po enem svojih sekrijev. Vtisk, ki so ga zadobili, je bil ugoden. Pričnali so, da bi bila njegova zunanjost mogla zbuditi ljubezen vsega ženske. Ko so bile oči vseh ohrnjene vanj, se je dosegaj zatemnjeno solnečno zopet pričakalo skezi odprtino v oblakih in je posijalo skezi nasproti ležeče okno naravnost panj in samo nanj, vsi ostali jetniki pa so bili zagrnjeni v kolikor toliko globoko temnosenco. Naenkrat je bilo vsem jasno, da so bili njegovi tovarisi držni, toda prostaški lopovi — možje, ki so bili za svojo edino dobro lastnost, namreč svoj pogum, morabili hvalnici le svojim navadom in telesnim lastnostim ali pa vplivu onih, ki so bili vedno okoli njih. Bili niso nič drugega kakor navadni človeški mesarij; sedaj, ko se je moral isto izvršiti na njih samih, so prenašali svojo usodo z uporno malomarnestvo — čustvo, ki je zelo daleč od pravega poguma. In celo Hawkhurst, najbolj zapovedujočega obraza kakor ostali, je bil kljub držnemu obrazu in nagubučenemu čelu videti kakor odličen zločinec. Razen Francisca so vsi jetniki zanemarjali svojo zunanjost, kakor bi se umazanost in nesnažnost beračev držila z divjimi obrazi morilcev.

Francisco pa ni bil samo izjemna, temveč tudi lepo nasprotna proti drugim. Ko so obsevali žarki večernega solneca njegovo postavo, je stal pred sodniki vzravan, najsi ne v popolnem sijaju junaka iz kake povesti, pa vendar gotovo zanimivo in slikovito, običen elegantno, dasi ne bogato.

Tukaj je znobil Franciscov govor straten, globok vzdih, ki je pretresel vse poslušalec. Bilo je že skoro popolnoma temno v dvoranu in zaradiča je sodnik ukazal prizgati luč, predno nadaljuje tožence svoj zagovor. Nepotreben je bil smrtjo mi je izročil majhen zavoj, v katerem so pisma, ki pričajo, kdo sem. Toda izgubil sem ta zavoj in bridlek sem že občutil njegovo izgubo. Edino dejstvo, ki sem ga mogel zvesteti od onega, ki ga nazivlje mojega očeta, je da je svojo lastno roko — da, kruto ubil — moja mater!"

Tukaj je znobil Franciscov govor straten, globok vzdih, ki je pretresel vse poslušalec. Bilo je že skoro popolnoma temno v dvoranu in zaradiča je sodnik ukazal prizgati luč, predno nadaljuje tožence svoj zagovor. Nepotreben je bil smrtjo mi je izročil majhen zavoj, v katerem so pisma, ki pričajo, kdo sem. Toda izgubil sem ta zavoj in bridlek sem že občutil njegovo izgubo. Edino dejstvo, ki sem ga mogel zvesteti od onega, ki ga nazivlje mojega očeta, je da je svojo lastno roko — da, kruto ubil — moja mater!"

Tukaj je znobil Franciscov govor straten, globok vzdih, ki je pretresel vse poslušalec. Bilo je že skoro popolnoma temno v dvoranu in zaradiča je sodnik ukazal prizgati luč, predno nadaljuje tožence svoj zagovor. Nepotreben je bil smrtjo mi je izročil majhen zavoj, v katerem so pisma, ki pričajo, kdo sem. Toda izgubil sem ta zavoj in bridlek sem že občutil njegovo izgubo. Edino dejstvo, ki sem ga mogel zvesteti od onega, ki ga nazivlje mojega očeta, je da je svojo lastno roko — da, kruto ubil — moja mater!"

Tukaj je znobil Franciscov govor straten, globok vzdih, ki je pretresel vse poslušalec. Bilo je že skoro popolnoma temno v dvoranu in zaradiča je sodnik ukazal prizgati luč, predno nadaljuje tožence svoj zagovor. Nepotreben je bil smrtjo mi je izročil majhen zavoj, v katerem so pisma, ki pričajo, kdo sem. Toda izgubil sem ta zavoj in bridlek sem že občutil njegovo izgubo. Edino dejstvo, ki sem ga mogel zvesteti od onega, ki ga nazivlje mojega očeta, je da je svojo lastno roko — da, kruto ubil — moja mater!"

Tukaj je znobil Franciscov govor straten, globok vzdih, ki je pretresel vse poslušalec. Bilo je že skoro popolnoma temno v dvoranu in zaradiča je sodnik ukazal prizgati luč, predno nadaljuje tožence svoj zagovor. Nepotreben je bil smrtjo mi je izročil majhen zavoj, v katerem so pisma, ki pričajo, kdo sem. Toda izgubil sem ta zavoj in bridlek sem že občutil njegovo izgubo. Edino dejstvo, ki sem ga mogel zvesteti od onega, ki ga nazivlje mojega očeta, je da je svojo lastno roko — da, kruto ubil — moja mater!"

Tukaj je znobil Franciscov govor straten, globok vzdih, ki je pretresel vse poslušalec. Bilo je že skoro popolnoma temno v dvoranu in zaradiča je sodnik ukazal prizgati luč, predno nadaljuje tožence svoj zagovor. Nepotreben je bil smrtjo mi je izročil majhen zavoj, v katerem so pisma, ki pričajo, kdo sem. Toda izgubil sem ta zavoj in bridlek sem že občutil njegovo izgubo. Edino dejstvo, ki sem ga mogel zvesteti od onega, ki ga nazivlje mojega očeta, je da je svojo lastno roko — da, kruto ubil — moja mater!"

Tukaj je znobil Franciscov govor straten, globok vzdih, ki je pretresel vse poslušalec. Bilo je že skoro popolnoma temno v dvoranu in zaradiča je sodnik ukazal prizgati luč, predno nadaljuje tožence svoj zagovor. Nepotreben je bil smrtjo mi je izročil majhen zavoj, v katerem so pisma, ki pričajo, kdo sem. Toda izgubil sem ta zavoj in bridlek sem že občutil njegovo izgubo. Edino dejstvo, ki sem ga mogel zvesteti od onega, ki ga nazivlje mojega očeta, je da je svojo lastno roko — da, kruto ubil — moja mater!"

Tukaj je znobil Franciscov govor straten, globok vzdih, ki je pretresel vse poslušalec. Bilo je že skoro popolnoma temno v dvoranu in zaradiča je sodnik ukazal prizgati luč, predno nadaljuje tožence svoj zagovor. Nepotreben je bil smrtjo mi je izročil majhen zavoj, v katerem so pisma, ki pričajo, kdo sem. Toda izgubil sem ta zavoj in bridlek sem že občutil njegovo izgubo. Edino dejstvo, ki sem ga mogel zvesteti od onega, ki ga nazivlje mojega očeta, je da je svojo lastno roko — da, kruto ubil — moja mater!"

Tukaj je znobil Franciscov govor straten, globok vzdih, ki je pretresel vse poslušalec. Bilo je že skoro popolnoma temno v dvoranu in zaradiča je sodnik ukazal prizgati luč, predno nadaljuje tožence svoj zagovor. Nepotreben je bil smrtjo mi je izročil majhen zavoj, v katerem so pisma, ki pričajo, kdo sem. Toda izgubil sem ta zavoj in bridlek sem že občutil njegovo izgubo. Edino dejstvo, ki sem ga mogel zvesteti od onega, ki ga nazivlje mojega očeta, je da je svojo lastno roko — da, kruto ubil — moja mater!"

Tukaj je znobil Franciscov govor straten, globok vzdih, ki je pretresel vse poslušalec. Bilo je že skoro popolnoma temno v dvoranu in zaradiča je sodnik ukazal prizgati luč, predno nadaljuje tožence svoj zagovor. Nepotreben je bil smrtjo mi je izročil majhen zavoj, v katerem so pisma, ki pričajo, kdo sem. Toda izgubil sem ta zavoj in bridlek sem že občutil njegovo izgubo. Edino dejstvo, ki sem ga mogel zvesteti od onega, ki ga nazivlje mojega očeta, je da je svojo lastno roko — da, kruto ubil — moja mater!"

Tukaj je znobil Franciscov govor straten, globok vzdih, ki je pretresel vse poslušalec. Bilo je že skoro popolnoma temno v dvoranu in zaradiča je sodnik ukazal prizgati luč, predno nadaljuje tožence svoj zagovor. Nepotreben je bil smrtjo mi je izročil majhen zavoj, v katerem so pisma, ki pričajo, kdo sem. Toda izgubil sem ta zavoj in bridlek sem že občutil njegovo izgubo. Edino dejstvo, ki sem ga mogel zvesteti od onega, ki ga nazivlje mojega očeta, je da je svojo lastno roko — da, kruto ubil — moja mater!"

Tukaj je znobil Franciscov govor straten, globok vzdih, ki je pretresel vse poslušalec. Bilo je že skoro popolnoma temno v dvoranu in zaradiča je sodnik ukazal prizgati luč, predno nadaljuje tožence svoj zagovor. Nepotreben je bil smrtjo mi je izročil majhen zavoj, v katerem so pisma, ki pričajo, kdo sem. Toda izgubil sem ta zavoj in bridlek sem že občutil njegovo izgubo. Edino dejstvo, ki sem ga mogel zvesteti od onega, ki ga nazivlje mojega očeta, je da je svojo lastno roko — da, kruto ubil — moja mater!"

Tukaj je znobil Franciscov govor straten, globok vzdih, ki je pretresel vse poslušalec. Bilo je že skoro popolnoma temno v dvoranu in zaradiča je sodnik ukazal prizgati luč, predno nadaljuje tožence svoj zagovor. Nepotreben je bil smrtjo mi je izročil majhen zavoj, v katerem so pisma, ki pričajo, kdo sem. Toda izgubil sem ta zavoj in bridlek sem že občutil njegovo izgubo. Edino dejstvo, ki sem ga mogel zvesteti od onega, ki ga nazivlje mojega očeta, je da je svojo lastno roko — da, kruto ubil — moja mater!"

Tukaj je znobil Franciscov govor straten, globok vzdih, ki je pretresel vse poslušalec. Bilo je že skoro popolnoma temno v dvoranu in zaradiča je sodnik ukazal prizgati luč, predno nadaljuje tožence svoj zagovor. Nepotreben je bil smrtjo mi je izročil majhen zavoj, v katerem so pisma, ki pričajo, kdo sem. Toda izgubil sem ta zavoj in bridlek sem že občutil njegovo izgubo. Edino dejstvo, ki sem ga mogel zvesteti od onega, ki ga nazivlje mojega očeta, je da je svojo lastno roko — da, kruto ubil — moja mater!"

Tukaj je znobil Franciscov govor straten, globok vzdih, ki je pretresel vse poslušalec. Bilo je že skoro popolnoma temno v dvoranu in zaradiča je sodnik ukazal prizgati luč, predno nadaljuje tožence svoj zagovor. Nepotreben je bil smrtjo mi je izročil majhen zavoj, v katerem so pisma, ki pričajo, kdo sem. Toda izgubil sem ta zavoj in bridlek sem že občutil njegovo izgubo. Edino dejstvo, ki sem ga mogel zvesteti od onega, ki ga nazivlje mojega očeta, je da je svojo lastno roko — da, kruto ubil — moja mater!"

Tukaj je znobil Franciscov govor straten, globok vzdih, ki je pretresel vse poslušalec. Bilo je že skoro popolnoma temno v dvoranu in zaradiča je sodnik ukazal prizgati luč, predno nadaljuje tožence svoj zagovor. Nepotreben je bil smrtjo mi je izročil majhen zavoj, v katerem so pisma, ki pričajo, kdo sem. Toda izgubil sem ta zavoj in bridlek sem že občutil njegovo izgubo. Edino dejstvo, ki sem ga mogel zvesteti od onega, ki ga nazivlje mojega očeta, je da je svojo lastno roko — da, kruto ubil — moja mater!"

Tukaj je znobil Franciscov govor straten, globok vzdih, ki je pretresel vse poslušalec. Bilo je že skoro popolnoma temno v dvoranu in zaradiča je sodnik ukazal prizgati luč, predno nadaljuje tožence svoj zagovor. Nepotreben je bil smrtjo mi je izročil majhen zavoj, v katerem so pisma, ki pričajo, kdo sem. Toda izgubil sem ta zavoj

ČAROVNICA!

Spisal JEAN RAMEAU.

Za "Glas Naroda" poslovenil J. T.

26

(Nadaljevanje.)

— Seveda sem, toda pred volitvami ne smem biti. Drugo leto jim bom pa že stopil na prste.

V vozu sta bila samo Pascal in Melanija. Pascal se je obrnil v kot, in kmalu mu je zlezla glava na prsi.

— Saj spiš — je rekla Melanija ter ga dregnila s komolem.

On se je stresel ter si zmrl oči.

— Prokleti, ta volilni boj pa jako dolgo traja.

— Shujšal si, odkar sem te zadnjič videla. Ali premalo spiš?

— Vsak dan čujem do ene ali do dveh. Pred trenut ne lezem posteljo.

Pojubili ga je, hoteč ga nekoliko potolažiti. Sama pri sebi je pa mislila:

— Oh, kako zelo mora ljubiti svojo domovino in Francijo, da si je nakopal tako delo na glavo.

Naenkrat je pa pogledala skozi okno in vprašala:

— Povej mi, Pascal, kje je vaša hiša? Kje stanuješ?

— Blizu postaje. Že daleč za nama.

— Zakaj me pa nisi opozoril manj?

— Jo boš že jutri videla.

— Kje pa stanuje tvoja sestrica?

— Daleč zunanj mestna.

Melanija je nato opazila skozi okno voza elegantno oblečeno postarnega gospoda s cilindrom na glavi. Nehote ga je spošljivo pozdravila.

— To je Terrade ta debeluh — je zašepetal Pascal.

— Tvoj nasprotnik?

— Da.

Melanija je do ušes zardela. Torej njegovemu nasprotniku se je pozdravila.

Voz se je ustavil pred hotelom. Pascal je naročil za svojo žensko boljšo sobo, in tja jo je odvedel. Sredi sobe je bila pregrnjena miza.

— Večerjala bova tukaj, ljubica. Muni se zdi nerodno hodit v oklepne.

— Oh, kako si ljubeznejiv.

Pascal je naročil, naj ob sedmih servirajo večerjo. Melanija je bila lačna kot volk.

Po večerji je pogledal na uro in planil kvišku.

— Prokleti že pol osmih! Moj tajnik me čaka.

— Kaj? Boš že odšel?

— Da. Moram. Nasvidenje jutri!

— Kaj praviš? Jutri! Ali te ne bom videla pred jutrišnjim dнем?

— Ni mogoče, moj dragi otrok.

— Oh, Pascal, mislila sem, da boš ostal pri meni. Toliko časi se že nista videla.

— Bodu pametna, Melanija. Saj veš, da imam dela čez glavo. Saj vendar noček, da bi pri volitvah propadel? Pred peto uro me nbo domov.

— Čakala te bom — je rekla nežno.

— Ne, dobro se mora prespati, da boš jutri sveža. Takoj leži dobro spi. Lahko noč! Če kaj potrebuješ, kar pozvoni. Tako. Šenkral lahko noč!

Z mrzlično naglieco si je zapenjal obliko.

Melanija je bila vse prezenečena. Na to nikakor ni bila pripravljena. Oh, kako zelo ljubiti njen mož Francijo!

Ponoči se ji je sanjalo, da stoji pred velikansko steno, na kater je z rdečimi črkami napisano "Terrade".

Pascala ni čula, kdaj je prišel.

Ob desetih dopoldne se je zopet poslovil zbesedami:

— Zvečer bom prišel po te. Med deseto in enajsto uro.

Melanija je šla v cerkev ter prosila Boga: — Daj, preljubi Bog da bi vsi volile glasovali za Pascala.

* * *

V hiši polkovnika Gubiera je bilo veliko vrvenje. Sprejemnici v pritličju je bila izpremenjena v pisarno.

Pascalo oče, postaven starec sivih las in velikih brk, je nemir no sedel v kotu ter kadil cigareto za cigaretto.

Pri mizi je sedel Pascalov tajnik Bernhard.

Pascal je gledal na uro.

— Četrti na sedem. Najmanj petsto glasovnic mora biti že od danih.

Polkovnik je vstal ter se začel izprehajati po sobi. Preveč je ljubil svojega sina, da bi mu ne želel zmage. Le tega mu ni moge odpustiti, da se je poročil z žensko brez imena in brez premoženja ko bi vendar lahko dobil bogato nevesto.

— O ti prokleta čaravnica, o ti prokleta coperonica! — se je jezik načo sam pri sebi.

Na voliščih je dal razpostaviti svoje služabnike. Naročil jim je naj pridejo vsake pol ure povedat, koliko glasov je bilo oddanih.

Ob sedmih je pridivil hlapec Sabin in že na pragu kričal:

— Aubier jih ima dvesto. Terrade stoosmedeset.

— Blizu skupaj sva — je reklo Pascal ter si pogladil lase. — Zapišite Bernhard. Ti Sabin pa pojdi nazaj v mestno hišo ter pride po preteklu pol ure.

Zatem se je obrnil h očetu ter ga ponosno vprašal:

— No, oče, kaj misliš?

Polkovnik pa ni bil prav posebno ponosen. Nekako zamišljen je mu z del.

— No, — je odvrnil — nikdar nisem dvomil, da mesto ne bo glasovalo za te. Počakati bo treba, da dobimo poročila iz okolice.

Zopet se je začel gladiti po bradi in kaditi cigarete. Na vrati je potrkal. Vstopil je služabnik.

— No, Jakob, kako je v predmetju? — ga je vprašal Pascal.

— Vi gospod imate dosedaj 283 glasov.

— Kaj pa Terrade?

— 800 glasov — je priznal služabnik.

To je delovalo nanj kot da bi ga kdo z vodo oblij.

— Kot sem rekel — je dokazoval polkovnik. — Obrnil se je Jakobu rekoč: — Pojdij nazaj na svoje mesto in se vrnil še te dan.

Pascal je rahlo prebledel. — Kako, on ima samo 283 glasov, njegov nasprotnik jih ima pa 800! To se bo že dalo na kak način uravnati. Vasi bodo odločile. V vaseh bo pa Terrade pogorel.

Ob tričert na osem je prišel zopet vrtnar. V tem slučaju je bil nekoliko mirnejši.

(Dalje prihodnja.)

Skozi nemirno Bolgarsko.

(Izvirno poročilo "Jutru".)

Po poslih sem se mudil v Carigradu. Na povratku sem bil priča malega dela revolucije, ki divja po Bolgariji. Če prideš v takšnem času v tuje kraje, ne veš ne kod ne kam. Samo gledaš in poslušaš ter se razburšaš, dokler ne spomniš, da potuješ po Orientu, kjer vlada "kizmet" — usoda. Pa tudi moji bolgarski sotopniški so se čutili, kakor ribe na suhem. Na plovdivski "garata" (postaji) smo čitali "zapovješt" okrožnega komandanta, ki poziva vse hišne vrata. Oklici pravi, da so "komunisti" izdajale domovine, ki so se prodali za zlato Moskovljanci itd. Na drugem plakatu čiam, da vabi organizacijo rezervnih oficirjev in podoficirjev prebitvalstvo, naaj se opredeli za boj proti sovražnikom domovine in naj se pri organizaciji prijaviti za dobrovoljno službo. Tretji listek javja smrt dveh plovdivskih dobrovoljev, ki sta padla pred komunisti. Po postaji pa je pred njo štigalo sem in tja vojaki. Pol civilno polnoško oblečeni komandant "garata" koraka po peronu. V nje zovi pisarni se izdaga dovoljenja za vožnjo in za vstop v mesto. Oboroženi dovajajo ujetnike. Povod slike mobilizacije za državljansko vojno. Odtod toliko zakasnitev našega ekspresa. Vršamo železnici, kdaj nadaljuje vlak vožnjo. — "Če dve uri!" Dolgi bosta. Povedo nam, da so prezane vse brzovjavne žice in da nimamo več niti zvezne s prihodnjo postajo, še manj seveda s Sofijo.

Lokomotivo pošlo je na izvide. Iz Nove Zagore in Burgase prisopila vlak. Množica se zgrev na peronu in čaka in čaka. Dečki prineso "Borbo". Kakšnih 50 števil je v trenutku razprodanih. Vsebin: Revolucija, boji s sovetji, zmaga dobrovoljev, izgube komunistov, pozivi na zemljedelce itd.

Obvestilo pride, da je brzovjavna žica zopet popravljena, in po

Do 2. popoldne čakamo na tej postaji. Streljanje se sliši od Srednje gore in od bližnje Musale, pa tudi v smri in od Rile planine. Gledamo in vprašamo. Kar vidimo okrog sebe, je lepa rodotina okolica. Toda bolgarski sotopniški so v skrbih in ne velo, pri čem so. Malo govorim in povedo le, da črtijo komuniste, da jih pa tudi seljaki niso po volji.

Nasproti nam prižvižga vlak na postajo. V njem sta dva rajene, en Moslim, drugi pop. Sotopniški obstopijo vlak. Došleci priponujejo, da jih je številni nevidni nasprotniki močno obstreljival 10 minut pred ono postajo, s katere smo se sinči umaknili. Na vozovih se poznamo poškodbe in luknje na številnih strelov.

Okrug 3. ure odinam na bližnjo postajo Slobodnico, ki jo je

laž sezidati Stamboliški v prid svojega domačega kraja Slavkov oziroma Cirkli. Tu se zopet ustavimo in sicer do večera. Okrog

postaje gosto raste visoka koruza, vinska trta, paprika, pamuk in riž. Črna rodotina zemlja. Sredi riža žanjice. Pojo kakor prepelice. Dve vstaneta in zagostilita svojo pesem. Glasova se ubranja in oprevljata in lovita. Dekle se naglo skrijeta v riž in nadaljuje žetev, istočasno pa vstaneta na drugem kraju dve drugi žanjice. Tako se nadaljuje žoglenje na razsežnem riževem polju. Po poti pride kmet. Nagovorim ga. Jezi se nad sedanjim stanjem: "Delavec nam zapirajo, pobijajo, obesajo in vlačijo po kasarnah. Na polju pa stojijo tobak. Vse nam bo uničeno. Predobra je naša zemlja. Preveč bogatstva rodi. Zato vlada lahko igra krvavo igro."

Nagovorim kmetico na polju. Ravno previja dete v improvizirani višči zibel. Reči mi: "Gorje malčku, ako ne poneha to klatje!" Jaz govorim po naše, ona po svoje, in se dobro razumeva, ker ne rabi toliko členov, kakor pismena bolgarsčina.

Zvečer se potegnemo do postaje Sarambej, katero so dobrovoljevci zastilit komunistov. Tamkajšnji njih vodja je bil mašinist na postaji, premože nčlovek. Zvečer se kapituliral. Sedaj so ga imeli zastreliti na postaji. Ko stojimo, prikoraka četa dobrovoljev. Na želu koraka pop bližnjega sela, s puško v roki. Privedli so dve zvezana upornika. Pop razburjen je pripoveduje, da je eden njiju tisto navaden zločinec in od midih nog tat in ropar ter da je pred nekaj dnevi popu grozil, da ga ubije. "Zato sem vzel puško in šel nadenj, da mi ne oydoi žena in ne osiroti deca." Ujetnici so odvedli za postajo. Njuna nadaljnja usoda? Nekatere privolitne Bolgarom se je z obrazom bralo veselje. Rekli so: "Svršeno je z njimi!" in so pri tem z roko vodoravno potegnili po zraku od lesne na levo. Ta krenjava je v Bolgariji splošno v rabi in zlasti sibičajna med inteligenco.

Pravili so mi, da so blizu Sarambela smaknili okrog 60 upornikov. Očitno je sedanja bolgarska revolucija le-tam običajni politični boj na nož. Danes tebi, jutri meni. Vsakdo je vesel, če se podaljša "danes" in se skrajša ali odloži "jutri". Navajeni so na takšen boj. Bolgarski intelligent z nasmeškom in odročno vodoravno kretnjo zore spremja borbo, ki jo bolgarske novine imenujejo "bratomorje". — "Svršeno je!"

Ne vem, ali se bolgarskemu inteligenci pozna posledice nemške vzgoje, ali pa je to ostanek mongolske krvi. Včasih sem dvomil o bolgarskih grozovitostih v Srbskih selih. Odkar sem jih pa videl in odkar sem opetovan videl tudi Bolgarijo, več ne dvomim. Tudi ta grozni nasmešek in ta grozna krenjava sta me prepirčala. Spremljala sta me skozi vso Bolgarijo. Ne vem, ali bi za bolgarsko ljudstvo bila danes boljša zmaga zavezniških zemljedelcev in komunistov, ali pa zmaga vlade, ki zastopa bolgarskega inteligenta. V obeh slučajih bo premagane v mukah svršil pod ono strašno horizontalno krenjno. Človeško življenje ima v Bolgariji zelo nizko ceno. Ne edum se več odporu srbskega dela našega naroda proti spravi z Bolgarijo. Želim samo našim avtonomistom, da bi okusili nekaj dni strankarskega boja v tej nesrečni deželi. Potem bi tudi okusili dobre sofijske "erne džamije", kamor zapirajo politične nasprotnike in odkoder se le malokdo živ vrne.

V noči nadaljujevo vožnjo in privozimo do Kostenečbanje, ki so jo uporniki moralni pravkar zapustiti. Zgodaj zjutraj pa so zopet napačno našlo postajo. Po polnemu strelnjanju je bil njihov napad zavrnjen. Krogle so udarjale v zid, švitale po zraku, z ježnim kovinskim brenžom udarjale ob železo lokomotive. Na srečo ni bil med nimi nihče ranjen. Bližnje selo Kostenečbanje se je zjutraj predalo vladnim četam, ki so pa naše same deči, žene in stare. Moški so odšli v "gore". Sosednje selo Dolnjo banjo so vladne čete obstreljevale s puškami in strojniscami še vedno. Pokanje se je nadaljevalo, ko smo se pozno popoldne odpreli. Vojščvo je streljalo z naše postaje in od Samokova, pa tudi z postajo v tretji uporno zemljedelsko selo pod Srednjo goro. Na prihodnji postaji smo zopet zekali, ker je bila progna prekinjena in se je naša lokomotiva prevrnila.

Popoldne so s popravljeni postajo privedli za nami ujetega vodnika.

Visok mož, lep, brk. Impozantna postava, polna energije. Na nogi je imel pritrjen debel lanec, ki ga je nosil v roki. Srepo, pa ne neprizajmo je zrl v nas. Škoda zanj. Bolgarska gospoda mu je že z nasmeškom izrekla sodbo: "Svršeno!"

Popoldne je po popravljeni progri privozil na postajo vojaški transport iz Sofije. Dobrovoljevi, rezervni častniki itd. Zopet krvavi ameh. Izčistili so postajo Ihtiman, kjer je vladal zemljedelski sovet. Sedaj nameravajo v Plovdiv. Kaj se je godilo tamkaj od našega odhoda, ne vejam. Sigurno pa klanje.

Po odhodu transporta smo se srečno odpeljali proti